

ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ ДОЩОВИХ ЧЕРВ'ЯКІВ В УМОВАХ РЕКУЛЬТИВАЦІЇ ПОРУШЕНИХ ЗЕМЕЛЬ

Карташов Є.В., Гринь С.О.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

Дощові черв'яки в зв'язку з еколого-фізіологічними особливостями контактують з ґрунтовими частинками, повітрям і вологою. Тому будь-які зміни фізико-хімічних параметрів ґрунту знаходять відображення у великій кількості і різноманітності дощових черв'яків, що дозволяє їх використовувати для біоіндикації ґрунтів.

Мета роботи полягала у вивченні динаміки населення дощових черв'яків в ході ґрунтоутворюючого процесу і виділення найбільш значущих критеріїв оцінки стану ґрунтів з використанням люмбріцидів. Польові роботи виконані в Дніпропетровській області на дерново-підзолистих ґрунтах. Були обрані території, які зазнали різних за своєю природою і масштабною впливів на ґрунтовий покрив. По-перше, території, на яких безпосередньо шар ґрунту не порушувався: поклади різних термінів заростання. По-друге, території, на яких в різний час вилучався ґрунт: піщані кар'єри, утворені від 7 до 45 років назад.

На кар'єрі, що заростає менше 10 років, дощових черв'яків не виявлено. Відсутність люмбріцидів на даній території, яка не ізольована від джерел заселення педобіонтів, з тим що формуються рослинним покривом, характеризує цю середу проживання як абсолютно для них непридатну, що, як правило, пов'язано з фізико-хімічними властивостями субстрату. В даному випадку лімітують заселення люмбріцидів нестабільний водний режим і легкий механічний склад субстрату. На ріллі, покладах ранніх строків заростання, кар'єрах, утворених більш 10 років виявлено абсолютне домінування одного виду *Aporrectodea caliginosa*, що свідчить про серйозні порушення ґрунтових умов або характеризує початкові етапи ґрунтоутворюючого процесу. На покладах в перші роки заростання і на піщаному кар'єрі, що заростає більше 40 років, відзначено збільшення частки ювенілів до 90% і вище, що свідчить про інтенсивне освоєння території і зростання чисельності популяції. На лісових вирубках, покладах, що заростають більше 10 років, виявлені представники різних морфо-екологічних груп: власне ґрунтових, ґрунтово-підстилкових, підстилкових видів, що свідчить про процес відновлення ґрунтового шару і оптимізації ґрунтових умов.

Література:

1. Біологічне різноманіття України. Дніпропетровська область. Дощові черв'яки (Lumbricidae): моногр. / О. В. Жуков, // Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2007. – 371 с.